

آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر و راهکارهای پیشگیری از آن

نعیما مقاتلی^۱، اسماعیل عبدالهی^۲، فتاح جعفری زاده^۳، حسین احمدی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۲/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۴/۱۹

چکیده

زمینه و هدف: پیشگیری از جرم و مبارزه با آن اندیشه نوظهوری نیست، بلکه از دغدغه‌هایی است که بشر در طول تاریخ همواره با خود همراه داشته است. انسان برای برقراری نظم و امنیت در جامعه و محیطی که در آن زندگی می‌کند همواره در تلاش است با توسل به شیوه‌های گوناگون از بروز جرائم و هرگونه اقدامی که نظم جامعه را به خطر می‌اندازد جلوگیری کند. لذا هدف از تحقیق حاضر آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر و ارائه راهکارهای پیشگیری از آن می‌باشد.

روش تحقیق: حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری عبارت‌اند از: کلانتری‌های بوشهر، رؤسا و کارشناسان پلیس پیشگیری، مأمورین گشت انتظامی، کارکنان اداره مبارزه با سرقت پلیس آگاهی که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب گردیدند و برای جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های مصاحبه، پرسشنامه و مطالعه کتابخانه‌ای استفاده گردید.

نتایج و یافته‌های تحقیق: نشان داد: کیفیت پایین خودروها، بی‌احتیاطی و سهل‌انگاری، رها کردن خودرو در محل‌های ناامن، بدون رعایت اصول ایمنی، نصب تزئینات اضافی و گران قیمت بر روی خودرو، مهمترین دلایل سرقت ویژگی‌های محیطی و آشنایی با منطقه مورد سرقت، ایجاد محیطی ناامن برای سارقان در محدوده قوانین و مقررات، تجهیز پلیس به تمام امکانات مدرن و افزایش کارایی این نیرو از طریق تقویت همه جانبه، تربیت نیروی متخصص و حرفه‌ای مبارزه با سرقت، کنترل بیشتر محیط‌های آسیب‌پذیر و جرم خیز، شناسایی محل‌های ویژه تردد سارقان، برخورد قاطع پلیس مقامات قضایی با سارقین و مال‌خرها آموزش علمی و اصولی نیروهای گشتی می‌تواند تاثیر به‌سزایی در پیشگیری از سرقت اموال داخل خودرو داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌شناسی، سرقت، اموال داخل خودرو، شهر بوشهر، پیشگیری

Email: N.Moghateli@chmail.ir

Email: Ahmadi.H@chmail.ir

۱- عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا

۲- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر

۳- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز

۴- کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی (نویسنده مسئول)

مقدمه و بیان مسئله

انسان برای برقراری نظم و امنیت در جامعه و محیطی که در آن زندگی می‌کند همواره در تلاش است با توسل به شیوه‌های گوناگون از بروز جرائم و هرگونه اقدامی که نظم جامعه را به خطر می‌اندازد جلوگیری کند. در همین راستا، گشت انتظامی نیز با هدف کاهش جرائم در سطح جامعه در قسمتی از مأموریت‌های خود در قبال سرقت خودرو تمهیداتی را برای جلوگیری و کاهش این‌گونه جرائم اندیشیده است.^۵ یکی از مسائلی که پلیس اکثر کشورها با آن مواجه است افزایش انحرافات و جرائم به ویژه سرقت است. این معضل عمدتاً ناشی از مسائل اقتصادی است و هر قدر اعضای جامعه نسبت به آن بی‌تفاوت باشند میزان آن افزایش می‌یابد. بوشهر از جمله شهرهایی است که میزان سرقت در آن بالاست. یکی از مسائل بسیار مهم جوامع امروزی تأمین امنیت برای شهروندان است و سرمایه‌گذاری‌های کلان در این زمینه صورت می‌گیرد. این مسئله به حدی مهم و جدی است که در کنار رکن اساسی دیگر یعنی سلامتی قرار می‌گیرد. یکی از متداول‌ترین شیوه‌های تأمین امنیت در جوامع جهان سوم استفاده از عوامل قهر آمیز بوده ولی به تجربه ثابت شده است به رغم سریع‌الوصول بودن امنیت از این نوع، پایداری و دوام آن بسیار کم و ناچیز است. چرا که با گسترش شهرنشینی و ازدیاد روزافزون جمعیت، این نوع رویکرد چندان جوابگو نخواهد بود. با پیشرفت سریع جوامع در حال حاضر ثبات و پایداری امنیت تنها از رهگذر نهادینه کردن آن در جامعه و مشارکت دادن همه افراد، نهادها و تشکلهای امکان‌پذیر می‌باشد.^۶ سرقت به عنوان یک جرم شایع، امنیت عمومی را به خطر انداخته و آثار بسیار نامطلوبی را به دنبال دارد. آثاری نظیر، آسیب‌های روانی، جسمانی، اجتماعی و اقتصادی از پیامدهای این جرم هستند. پدیده سرقت، امنیت اجتماعی و اقتصادی شهروندان و به طور کلی نظم و امنیت را تهدید می‌کند و به عنوان یکی از دغدغه‌های مهم مسئولان و متصدیان نظم و امنیت تبدیل شده است. سرقت با نظم و امنیت جامعه در ارتباط است. لطامات روحی و روان‌شناختی از آن حتی پس از کشف سرقت و دستگیری سارق یا سارقان تا مدت‌ها به ویژه در زنان از بین نخواهد رفت.^۷ لذا در این تحقیق سعی بر آن شده است ضمن آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر به راهکارهای پیشگیری از آن نیز پاسخ علمی دهد.

مبانی نظری تحقیق

پیشگیری در نظریه‌های جرم‌شناسی واکنش اجتماعی

بر اساس نظریه‌های مختلف جرم‌شناسی واکنش اجتماعی، بین مجرم و غیر مجرم تفاوتی نیست. جرم نتیجه نوع کارکرد نظام عدالت کیفری است. در این دیدگاه، رفتار مجرمانه اشخاص، محصول تأثیر نوع بافت شهری، شهرنشینی، شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی نیست، بلکه حاصل فرایند پویا، میان کنش افراد با اطرافیان خود و به ویژه ضابطان و نهادهای قضایی است. این رویکرد به طور کلی مطابقت خود را با چرایی و چگونگی وضع جرم (جرم انگاری)، در قالب قوانین کیفری و نسخ یا اصلاح این قوانین از یک سو چگونگی اجرا و اعمال قوانین کیفری به ویژه جرم انگاری توسط عوامل عدالت کیفری (ضابطین دادسرا، دادگاه‌ها و مؤسسات زندان و نهادهای مشابه) از سوی دیگر، آغاز می‌کند. به عقیده جرم‌شناسان، قانون‌گذار با جرم انگاری اعمال و رفتارهایی در چارچوب قوانین کیفری و با اعمال و اجرای این قوانین در جامعه، بعضی افراد را متصف به وصف بزه‌کار می‌کند. بدین ترتیب، این واکنش اجتماعی علیه جرم و نهادهای مربوط به آن است که بزه و بزه‌کار را به وجود می‌آورد و نه علل و عوامل شخصی و محیطی. با چنین انتقادی علمی-عقیدتی به جرم‌شناسی، پیشگیری از جرم دیگر موضوعیت خود را از دست می‌دهد.^۸

پیشگیری در اندیشه‌های مارکسیستی

۵- محمدی، اسکندر (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی گشت انتظامی پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشکده دانشگاه علوم انتظامی. ص: ۱۶
۶- جوادیان، ۱۳۸۸، رضا، محمدحسین احمدی، یوسف محمدی مقدم، عوامل مؤثر بر موفقیت گشت انتظامی در پیشگیری از سرقت خودرو (مطالعه موردی: غرب تهران بزرگ)، فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی / سال اول / شماره چهارم، ص: ۳
۷- همان
۸- نجفی ایرنآبادی، علی حسین، (۱۳۸۹) درباره تحولات جرم‌شناسی، دیباچه در: مایک مگوایر و دیگران، دانشنامه جرم‌شناسی آکسفورد، جلد اول، ترجمه حمید رضا ملک محمدی، نشر میزان، ص ۱۳.

مارکسیست‌ها نیز بر این اعتقادند که، بزه‌کاری، جرم ذاتی نظام سرمایه داری است و هر نوع اقدام پیشگیرانه در جوامع سرمایه داری، چیزی جز تلاش برای کنترل نیروی کار و طبقه زحمتکش و کارگر به منظور استمرار یافتن سلطه سرمایه داری نخواهد بود. بر اساس این دیدگاه، جرم ساخته و پرداخته‌ی دست حکومت‌های سرمایه داری است و جرم انگاری جنبه طبقاتی دارد و جز ابزاری برای حمایت از ارزش‌های طبقه‌ی حاکم نیست. به عبارت دیگر، جوامع سرمایه داری، به لحاظ ساختاری، نمی‌توانند عاری از جرم باشند و پیشگیری از جرم نیز جنبه رو بنایی دارد. بنابراین با فروپاشی نظام سرمایه داری و استقرار نظام اشتراکی و سوسیالیستی، بزه‌کاری خود به خود از میان خواهد رفت.

تبیین جامعه‌شناختی از جامعه محوری و اصل پیشگیری از جرائم

امروزه بررسی دوگانه انگاری‌های^۹ نظری موجود در مطالعات مربوط به جامعه‌شناسی، از دغدغه‌های اصلی جامعه‌شناسان است. تلاش برای رهایی نظریه‌های جامعه‌شناختی از چنگال تحلیل‌های دوگانه (مانند سنت مدرنیته، همبستگی مکانیک-ارگانیک، ساختار-کنش، سنتی-صنعتی، اصالت فرد-جامعه، عرف قراردادهای اجتماعی، ایستایی-پویایی جامعه و نظم-تغییر) از جمله اقداماتی است که هدف آن‌ها نیز رسیدن به یک اشتراک نظری واحد در تحلیل‌هاست تا بتواند دوگانگی‌ها را پوشش دهد و تبیین واحدی از آن‌ها ارائه دهد. این که پیشگیری مقدم است یا مقابله و برخورد فیزیکی؟ و این که چگونه می‌توانیم در برخورد با جرائم به طور همزمان هم اقدام پیشگیرانه داشته باشیم و هم اقدام برخوردی؟ و به لحاظ نظری این امر چگونه ممکن است؟ نکاتی است که در بررسی‌های دوگانه به آن پرداخته می‌شود. آنتونی گیدنز با مطرح کردن نظریه ساختاربندی سعی کرد نظریه‌ای تلفیقی از نظریه ساختارگرایان و نظریه کنشی ارائه دهد. از نظر او «ساختارها در کنش و به واسطه کنش وجود دارند و ساختارها تنها مقید کننده نیستند، بلکه چاره ساز نیز هستند.»^{۱۰}

نظریه‌های روان‌شناختی

نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی انحراف، بزه‌کاری و جرم را بر اساس ابعاد کنش متقابل موجود در درون موقعیت‌های اجتماعی که انحراف اجتماعی در آن رخ می‌دهد مطالعه می‌کنند. پیش فرض اساسی در روان‌شناسی اجتماعی این است که انحراف اجتماعی در فرایندهای کنش متقابل اجتماعی شکل می‌گیرند. بنابراین فرد در فرایند مشاهده و یادگیری رفتار انحرافی تقلید و الگوسازی از افراد منحرف، کنترل‌های ضعیف درونی و بیرونی و جامعه‌پذیری ناقص و تغییر هویت که به علت برچسب‌های اجتماعی درونی به وجود می‌آید، مرتکب جرم و بزه‌کاری می‌شود. در بزه‌کاری نوجوانان، تقلید و سرایت و یادگیری رفتار اجتماعی که از عناصر کلیه‌ی نظریه‌های روان‌شناسی است نقش موثری دارد^{۱۱} روان‌شناسان که فرد را واحد تحلیل خود می‌پندارند، پدیده انحراف را ناشی از عدم رشد کامل فردی شخص می‌دانند و بر آن شدند تا میان کج‌روی و ویژگی‌های شخصیتی انسان رابطه برقرار کنند^{۱۲} این نظریه‌ها در عین شباهت، دیدگاه‌های متفاوت زیر را در درون خود دارند: برخی از نظریه‌ها به محورهای مطرح شده در نظریه روان‌کاوی پرداخته است، محورهایی مانند تحلیل خود آگاه، و همچنین بررسی این نکته که چگونه دو فرایند پایه‌ای، هیجان و رشد بر رفتار تأثیر می‌گذارند. برخی دیگر، خصیصه‌های شخصیت را مورد توجه قرار داده و به مواردی از جمله مطالعات انجام گرفته درباره پرخاشگری و فعل‌پذیری و همچنین ساختار روانی شخصیت پرداخته است. برخی نیز مسائل روان‌پزشکی از نقطه نظر تجارب دوران کودکی را بررسی کرده است. مواردی که از جمله آن، می‌توان به تحلیلی اشاره کرد که پیامد محرومیت از نیازهای عمومی دوران کودکی را موجب شکل‌گیری الگوهای شخصیتی خاصی در دوره‌های آتی زندگی می‌داند.

نظریه شرم‌نده سازی

جان بریتویت هم مثل هیرشی علت وجود هم‌نواپی در جامعه را کنترل رفتار افراد توسط عوامل مختلف می‌داند، اما هیرشی شیوه این کنترل را "پیوند" فرد با جامعه می‌داند در حالی که بریتویت از کنترل افراد توسط جامعه از طریق شرم‌نده سازی مختلف بحث می‌کند. به

9- Dualism

۱۰- کرایب، یان، (۱۳۸۱) نظریه اجتماعی مدرن (از پارسونز تا هابرماس)، مترجم عباس مخبر، تهران: آگه، چاپ اول، ص ۱۴۳.

۱۱- درستی، مجید (۱۳۸۸) عنوان منازعه در شهرستان بویراحمد فصلنامه آوای دنا شماره ۲۷ و ۲۸ یاسوج.ص: ۱۲

۱۲- محسنی تبریزی، علی رضا (۱۳۸۳) وندالیسم، تهران- انتشارات آن.ص: ۴۵

نظر وی شرمنده سازی نوعی ابراز عدم تأیید اجتماعی نسبت به رفتاری خاص برای تحریک مزاحمت در شخص خلافکار است. بریتویت از دو نوع شرمنده سازی صحبت می‌کند: (۱) شرمنده سازی جدا کننده که طی آن کج رفتار، مجازات، بدنام، طرد و در نتیجه از جامعه هم‌نویان تبعید می‌شود و (۲) شرمنده سازی پیوند دهنده که ضمن اعلام درک احساس کج رفتار ونادیده گرفتن تخلف وحتى ابراز احترام به او، نوعی احساس تحقیر در او ایجاد کرده، (فرض شده که) نهایتاً او را از ادامه کج رفتاری باز می‌دارد و از بازگشت او به جمع هم‌نویان استقبال می‌کند. بریتویت مدعی است که در جوامع سنتی جایی که روابط متقابل اجتماعی قوی تری وجود دارد و فردگرایی ضعیف است، شرمنده سازی پیوند دهنده موثرتر است و می‌تواند مانع کج رفتاری بیشتری شود.^{۱۳}

یافته‌های تحقیق

تجزیه و تحلیل اطلاعات این تحقیق در دو سطح توصیفی و استنباطی صورت می‌گیرد. در سطح توصیفی با استفاده از مشخصه‌های آماری نظیر فراوانی، درصد، Z میانگین، انحراف استاندارد تجزیه و تحلیل گردید و در سطح آمار استنباطی آزمون دو روش آلفای کرونباخ جهت تعیین اعتبار پرسشنامه مورد T نسبت‌ها و آزمون استفاده قرار گرفته است.

این پژوهش به آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر و راهکارهای پیشگیری از آن می‌پردازد. اطلاعات حاصل از پژوهش از طریق پرسشنامه به دست آمده است. قبل از انجام تجزیه و تحلیل آماری مقادیر پایایی برای پرسشنامه‌های افراد اقدام کننده به سرقت اموال داخل خودرو نیز پرسشنامه افراد متخصص و سایر افراد با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده است. که مقادیر این ضریب برای این پرسشنامه‌ها به ترتیب ۰/۸۱ است.

سپس اطلاعات دموگرافیک نمونه مورد مطالعه که شامل فراوانی، درصد فراوانی و نمودار میله‌ای می‌باشد به دست می‌آید که نتایج مربوطه در زیر نشان داده می‌شود.

نمونه مورد مطالعه شامل ۴ گروه بزه‌کار (۴۰ نفر) و نیز سایر افراد (عموم مردم) (۱۵۰) و متخصصین (۵۰ نفر) و مطالعه (۹۰ پرونده سرقت در شهر بوشهر که با مراجعه مستقیم اطلاعات مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت) مربوطه می‌باشد که اطلاعات مورد نظر از طریق پرسشنامه از آن‌ها به دست آمده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد بر اساس گروه های تحت مطالعه

گروه‌ها	فراوانی
عموم مردم	۲۱۰
بزه‌کار	۴۰
متخصصین	۵۰
پرونده‌ها	۹۰
مجموع	۳۰۰ نفر از افراد و ۹۰ پرونده

اطلاعات دموگرافیک

بر حسب جنسیت

۱- صدیق سروستانی، رحمت اله (۱۳۸۶) آسیب شناسی اجتماعی چاپ سوم، تهران، انتشارات سمت، ص: ۶۵

در جدول توزیع فراوانی ۲، درصد افراد بر حسب جنسیت آن‌ها مشخص می‌باشد. که به ترتیب ۸۵/۳۴ درصد از افراد را مردان و ۱۴/۶۶ درصد از آن‌ها را زنان به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۹۵	۴۵/۲۳
مرد	۱۱۵	۵۴/۷۶
کل	۱۵۰	۱۰۰

بر حسب سن

در جدول توزیع فراوانی، درصد افراد بر حسب گروه‌های مختلف سنی آورده شده است.

جدول ۳: توزیع فراوانی افراد بر اساس مقاطع سنی

مقطع سنی	فراوانی	درصد
۲۴-۱۸	۹۲	۴۳/۸۰
۲۵-۳۵	۱۰۲	۴۸/۵۷
بالای ۳۵	۱۶	۷/۶۱
کل	۲۱۰	۱۰۰

بر حسب وضعیت تحصیلی

در جدول توزیع فراوانی ۴، درصد افراد بر حسب گروه‌های مختلف تحصیلی آورده شده است که به ترتیب ۲۹/۳۳ درصد از افراد اقدام کننده به سرقت بی‌سواد، ۵۹/۳۳ درصد از آن‌ها دارای تحصیلات زیر دیپلم، ۸/۶۷ درصد آن‌ها دارای تحصیلات دیپلم تا فوق دیپلم و ۲/۶۷ درصد آن‌ها نیز دارای تحصیلات لیسانس به بالا هستند.

جدول ۴: توزیع فراوانی افراد بر اساس مقاطع تحصیلی

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد
فوق لیسانس به بالا	۴۴	۲۰/۹۵
لیسانس	۱۵۰	۷۱/۴۲
دیپلم تا فوق دیپلم	۱۶	۷/۶۱
کل	۲۱۰	۱۰۰

اطلاعات دموگرافیک بزه کاران

جدول ۵: جدول بر حسب وضعیت تحصیلی

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد
بی سواد	۶	۱۵
ابتدایی	۸	۲۰
سیکل	۱۹	۴۷/۵
دیپیرستان	۶	۱۵
لیسانس	۱	۲/۵
کل	۴۰	۱۰۰

با توجه به اطلاعات کسب شده نتایج زیر به دست آمد: تحصیلات: (۵۰ درصد راهنمایی - ۲۰ درصد ابتدایی - ۱۵ درصد دیپیرستان - ۱۲/۵ درصد بی سواد - ۲/۵ درصد لیسانس) می باشد که با توجه به آزمون فرضیه ها هر چه بین بی سواد و سرقت اموال داخل خودرو رابطه معناداری وجود دارد بنابراین مقتضی است که جهت کاهش و یا پیشگیری از این پدیده متولیان و دولت مردان سیاست های نوین جهت فرهنگ سازی و گسترش آموزش و ... اتخاذ نمایند.

اطلاعات دموگرافیک علل اصلی سرقت از نگاه بزه کاران

جدول ۶: بر حسب علت و انگیزه سرقت اموال داخل خودرو

علت و انگیزه	فراوانی	درصد
مالی	۳۰	۷۵
اعتیاد	۸	۲۰
اختلاف و انتقام	۲	۵

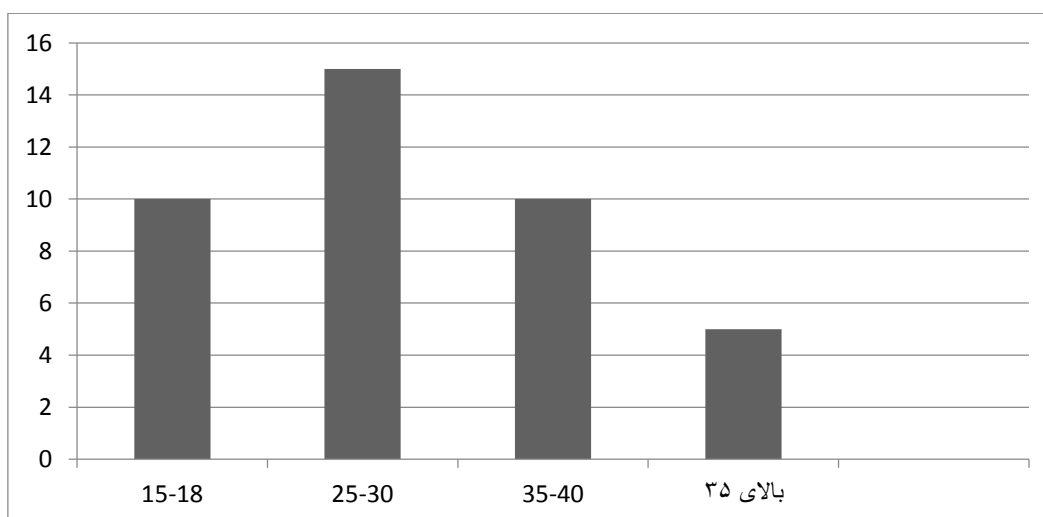
جدول ۷: بزه کاران بر حسب وضعیت سن

سن	فراوانی	درصد
۱۸-۱۵	۱۰	۲۵
۲۰-۲۵	۱۵	۳۷/۵
۴۰-۳۵	۱۰	۲۵

۱۲/۵	۵	بالای ۳۵
۱۰۰	۴۰	مجموع

با توجه به اطلاعات و مطالعات مستقیم پرونده‌ها این نتایج به دست آمد: تفکیک سن سارقان اموال داخل خودرو: (۲۵ درصد ، ۱۵-۱۸ سال - ۳۷/۵ درصد ۲۵-۳۰ سال - ۲۵ درصد ۳۵-۴۰ سال - ۱۲/۵ درصد بالاتر از ۳۵ سال) می‌باشد که با آزمون فرضیه‌ها بین سنین ۱۵-۴۰ سال و سرقت لوازم داخل خودرو از دیدگاه جرم‌شناسی رابطه معناداری وجود دارد لذا مقتضی است که با توجه به اینکه علت ۷۵ درصد از سرقت‌های اموال داخل خودرو مشکلات و مسائل مالی می‌باشد ۲۰ درصد هم اعتیاد سارقان و ۵ درصد هم اختلافات و انتقام و کینه‌ورزی افراد می‌باشد. جهت پیشگیری از این آسیب از منظر متغیر سن و انگیزه چون رابطه معناداری بین بیشترین سنین و علت و انگیزه رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد راهکاری ایجاد فرصت شغلی، مبارزه با تورم توسط دولت، مبارزه با معتادان ولگردان و افراد حاشیه‌نشین و خیابان خواب و بی‌سرپناه و توجه بیشتر دولت در این زمینه و گسترش و تبلیغ فرهنگ گذشت و صبر و آستانه تحمل می‌تواند در پیشگیری از این پدیده کارآمد باشد.

نمودار ۱: بزه‌کاران بر حسب وضعیت سن

جدول ۸: اطلاعات دموگرافیک وضعیت بزه‌کاران سرقت داخل خودرو

مجموع	جنسیت	سابقه‌دار	فاقد سابقه	بومی	غیربومی	شاغل	بیکار	مجرد	متاهل
۱۰۰	۱۰۰	۷۰	۳۰	۶۷/۵	۳۲/۵	۵۲/۵	۴۷/۵	۶۲/۵	۳۷/۵
۱۵	مرد	۲۸	۱۲	۲۷	۱۳	۲۱	۱۹	۲۵	۱۵

با توجه به اطلاعات و مطالعات مستقیم پرونده‌ها این نتایج به دست آمد: هر ۴۰ نفر مرد (۷۰ درصد سابقه‌دار ، ۳۰ درصد فاقد سابقه) (۶۷/۵ درصد بومی _ ۳۲/۵ درصد غیربومی) - (۵۲/۵ درصد شاغل - ۴۷/۵ بیکار) - تحصیلات : (۵۰ درصد راهنمایی - ۲۰ درصد ابتدایی - ۱۵ درصد دبیرستان - ۱۲/۵ درصد بی‌سواد - ۲/۵ درصد لیسانس) - وضعیت تأهل: (۶۲/۵ درصد مجرد - ۳۷/۵ درصد متاهل)

- سن: (۲۵ درصد ، ۱۵-۱۸ سال- ۳۷/۵ درصد ۲۵-۳۰ سال - ۲۵ درصد ۳۵-۴۰ سال - ۱۲/۵ درصد بالاتر از ۳۵ سال) علت و انگیزه سرقت : (۷۵ درصد انگیزه مالی ، ۲۰ درصد اعتیاد ، ۵ درصد اختلاف و انتقام).

لذا با توجه به اطلاعات به دست آمده از دید جرم‌شناسی جهت پیشگیری از سرقت و کاهش این پدیده در شهر بوشهر نهادهای متولی امر (سازمان زندان‌ها، دادگستری، شهرداری، نهادهای مردم نهاد و .....) جهت پیشگیری از و کاهش بزه‌کاری و تکرار جرم با اتخاذ تدابیر و آینده‌نگری در جهت تقلیل افراد سابقه‌دار و برگرداندن دوباره آن‌ها به دامن اجتماع و خانواده نیاز به تدوین قوانین و برنامه ریزی‌های کلان را می‌طلبند.

با توجه به اینکه در جامعه مورد مطالعه بزه‌کاران بیشتر افراد بزه‌کار را افراد بومی تشکیل می‌دهد به نظر می‌رسد با نگاهی به آزمون و فرضیه‌های تحقیق به نظر می‌رسد که نیاز به توجه ویژه در این زمینه از سوی مسئولین و دست‌اندرکاران اجتماع شهر بوشهر را می‌طلبند و زنگ خطری می‌باشد تا مسئولین با برگزاری همایش‌ها و سمینارهای تخصصی در زمینه وضع مطروحه و استفاده از دانش و علوم نوین در این زمینه با مشاوره و همکاری سازمان‌های درگیر جهت مقابله با این موضوع نیاز به توجه ویژه را می‌طلبند.

جدول ۹: اطلاعات دموگرافیک بیشترین ساعات سرقت اموال داخل خودرو

ساعت	فراوانی	درصد
۶-۱۴	۲۵	۲۷/۷۷
۱۴-۲۲	۳۰	۳۳/۳۳
۲۲-۶	۲۲	۳۸/۸۸
مجموع	۷۷	۱۰۰

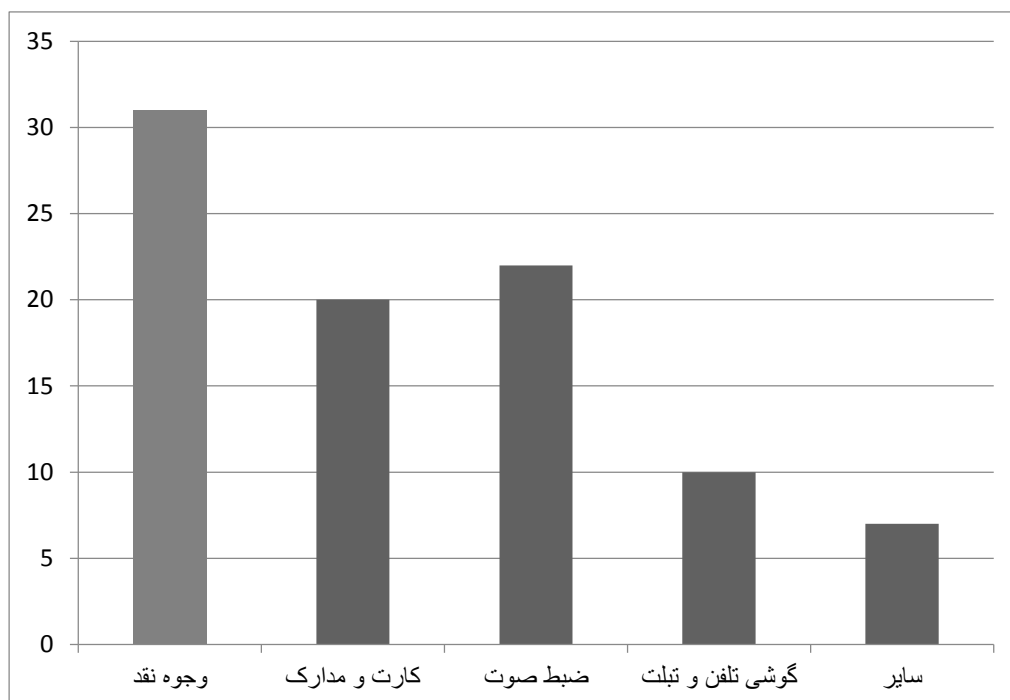
با توجه به اطلاعات و مطالعات مستقیم پرونده‌ها این نتایج به دست آمد اطلاعات دموگرافیک ۹۰ پرونده در مورد ساعات و زمان‌های آسیب‌پذیر و یا ساعات مقتضی سرقت به نظر می‌رسد با اتخاذ تدابیر و پیشگیری‌های وضعی و اجتماعی در این ساعات از آمار این پدیده می‌توان کاست.

جدول ۱۰: اطلاعات دموگرافیک اموال سرقت شده از خودرو

اموال سرقت شده	فراوانی	درصد
وجوه نقد	۳۱	۳۴/۴۴
کارت و مدارک	۲۰	۲۲/۲۲
ضبط صوت	۲۲	۲۴/۴۴
گوشی تلفن و تبلت	۱۰	۱۱/۱۱
سایر	۷	۷/۷۹
مجموع	۹۰	۱۰۰

نمودار ۲: اطلاعات دموگرافیک اموال سرقت شده از خودرو

جدول ۱۱: اطلاعات دموگرافیک شیوه و شگردهای سرقت اموال داخل خودرو

درصد	فراوانی	شیوه و شگردهای سرقت
۳۷/۷۷	۳۴	باز کردن درب از طریق کشیدن زوار
۲۱/۱۱	۱۹	شکستن شیشه
۱۵/۵۵	۱۴	تخریب درب خودرو
۱۴/۴۴	۱۳	تخریب قفل درب
۱۱/۱۱	۱۰	باز بودن درب و پایین بودن شیشه
۰/۰۲		سایر موارد
۱۰۰	۹۰	مجموع

بحث و نتیجه گیری

سرقت از باسابقه‌ترین جرائم بشری است که در جامعه‌های مختلف به شیوه‌های گوناگون دیده می‌شود این پدیده در طول زمان دستخوش دگرگونی‌ها و تغییرات زیادی شده اما تنها چیزی که از بدو پیدایی و شکل‌گیری آن تا کنون ثابت مانده زشتی و مذموم بودن ماهیت آن است. با گذشت زمان شیوه‌ها و روش‌های سرقت، نوع اموال و اشیاء مسروقه وسایل و ابزار مورد استفاده برای ارتکاب سرقت تغییر یافته، به طوری که امروز برخی از سارقان از آخرین تکنیک‌ها و تکنولوژی‌ها برای پیشبرد کار خود استفاده می‌کنند به همین لحاظ شیوه مقابله و روش‌های برخورد با آن‌ها متناسب با دگرگونی‌های سرقت متحول شده است به تعبیر دیگر چون در عصر ما موارد وسایل گوناگون سرقت و گرایش به آن تغییر یافته، مقابله با آن نیز دشوار تر شده است. سرقت یک پدیده اجتماعی است و یکی از قدیمی‌ترین جرائم علیه اموال و مالکیت به شمار می‌رود. و بیش‌تر شهروندان عادی کشور از آن متضرر می‌شوند. به موازات افزایش آمار سرقت در کشورهای مختلف، در کشور

ما نیز آمار ارتکاب سرقت رو به افزایش است که پیامدهای آن سبب متزلزل شدن امنیت داخلی، بالا رفتن هزینه‌های تولید، از بین بردن انگیزه‌های کار، تلاش و سرمایه‌گذاری در کشور، مصروف نگه داشتن بخشی از نیروهای امنیتی که عوامل این پدیده را می‌توان چنین برشمرد: عامل اقتصادی، عامل سیاسی، عامل اجتماعی، عامل شخصی، نارسایی‌های قانونی، عامل قضایی که این عوامل می‌تواند این پدیده را هم افزایش دهد و هم کاهش دهد

تحقیق حاضر که به منظور بررسی نگرش افراد آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر و راهکارهای پیشگیری از آن انجام گرفته است، بعد از طی مراحل نمونه‌گیری پرونده‌ها، بزه‌کار، متخصصین، عموم مردم، بعد از تکمیل پرسشنامه به مرحله تحلیل توصیفی شامل بررسی فراوانی‌ها و درصد آن‌ها و میانگین و انحراف معیار متغیرها و نمودار میله‌ای رسید. سپس از تحلیل استنباطی شامل آزمون خی دو، t، مستقل و تحلیل واریانس یک طرفه و نیز آزمون‌های ناپارامتری من ویتنی و کروسکال والیس و همچنین تحلیل همبستگی کمک گرفته شد که نتایج کلی آن در زیر ارائه خواهد شد.

پژوهش حاضر با هدف بررسی آسیب‌شناسی سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر و راهکارهای پیشگیری از آن می‌پردازد که در جامعه آماری شهر بوشهر انجام شده است که نتایج آن به شرح زیر است:

با بررسی‌های به عمل آمده در مورد بزه‌کاران و با توجه به اطلاعات کسب شده نتایج زیر به دست آمد: تحصیلات: (۵۰ درصد راهنمایی - ۲۰ درصد ابتدایی - ۱۵ درصد دبیرستان - ۱۲/۵ درصد بی‌سواد - ۲/۵ درصد لیسانس) می‌باشد. لذا علل اصلی سرقت از نگاه بزه‌کاران علت مالی: ۷۵/۵ درصد و اعتیاد: ۲۰ درصد و اختلاف و انتقام ۵ درصد از انگیزه و علت سرقت اموال داخل خودرو در شهر بوشهر را به خود اختصاص داده است.

با بررسی پرونده‌های موجود سرقت اموال داخل خودرو با توجه به اطلاعات و مطالعات مستقیم پرونده‌ها این نتایج به دست آمد: هر (۷۰ درصد سابقه‌دار، ۳۰ درصد فاقد سابقه) _ (۶۷/۵ درصد بومی _ ۳۲/۵ درصد غیربومی) - (۵۲/۵ درصد شاغل - ۴۷/۵ بی‌کار) - وضعیت تأهل: (۶۲/۵ درصد مجرد - ۳۷/۵ درصد متأهل) - سن: (۲۵ درصد، ۱۵-۱۸ سال - ۳۷/۵ درصد ۲۵-۳۰ سال - ۲۵ درصد ۳۵-۴۰ سال - ۱۲/۵ درصد بالاتر از ۳۵ سال) همچنین در بحث آسیب‌پذیری خودروها، آسیب‌پذیرترین خودروهای مورد سرقت و تعرض به تفکیک از انواع خودروهای سرقت شده: ۵۶ دستگاه پراید، ۶۲/۲۲ درصد، ۶ سمنند ۶/۶۶ درصد، ۵ پژو پارس ۵/۵۵ درصد، ۸ سایر خودروها ۸/۸۸ درصد می‌باشد.

لذا در بحث آسیب‌شناسی با توجه به اطلاعات و مطالعات مستقیم پرونده‌ها این نتایج به دست آمد، اطلاعات دموگرافیک ۹۰ پرونده شیوه و شگردهای سرقت:

۱- باز کردن درب از طریق کشیدن زوار ۳۴ مورد ۳۷/۷۷ درصد

۲- شکستن شیشه ۱۹ مورد ۲۱/۱۱ درصد

۳- تخریب درب خودرو ۱۴ مورد ۱۵/۵۵ درصد

۴- تخریب قفل درب ۱۳ مورد ۱۴/۴۴ درصد

۵- باز بودن درب و پایین بودن شیشه ۱۰ مورد ۱۱/۱۱ درصد

را به خود اختصاص داده است که در نوع خود اهمیت زیادی دارد.

پیشنهادهای

۱- تلاش برای تثبیت روبه‌ها و قوانین

ثبات روبه قواره مند در فعالیت‌های اجرایی و قوانین متعارف ناجا از جمله گشت‌های انتظامی ... می‌تواند باعث پیشرفت بهتر فعالیت گشت‌ها شود. گشت‌های انتظامی فی‌النبسه همراه و ملازم با مقدار قابل توجهی ریسک در ابعاد مختلف هستند. اگر بی‌ثباتی قوانین و روبه‌های جاری هم مزید بر آن شود بی‌شک تحمل مشکلات گشت برای افراد بسیار دشوارتر خواهد بود.

۲- ارائه الگوی استاندارد آموزش مأموران گشت‌های انتظامی جهت کاهش سرقت اموال داخل خودرو
تلاش برای تهیه یک برنامه آموزشی تخصصی مدون و استاندارد با توجه به ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی و با رویکرد جامعه‌شناختی در
زمینه گشت انتظامی می‌تواند بعضی از ناهماهنگی فعلی در زمینه گشت جهت کاهش سرقت اموال داخل خودرو را از میان بردارد و از اعمال
سلیقه‌های شخصی و سازمانی بکاهد. این الگو حتی الامکان باید قابلیت انعطاف بر اساس شرایط محیطی ویژگی‌های شهرهای مختلف ایران
را داشته باشد.

۳- فرهنگ‌سازی برای صاحبان خودرو

بر اساس یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که توجه و تاکید بر امر فرهنگ‌سازی و اشاعه فرهنگ پارک خودرو در مکان مناسب با رعایت
نکات ایمنی و خصوصاً در بین مالکان خودرو در کلان‌شهرها و شهرهای بزرگ کشور می‌تواند تاثیر بسزایی در پیشگیری از سرقت جهت
کاهش سرقت اموال داخل خودرو داشته باشد و این فرهنگ‌سازی می‌تواند توسط رسانه‌های جمعی صورت گیرد.

۴- ارتقا کیفیت و ایمن نمودن خودروها و قفل درب‌ها و از رده خارج کردن خودرو پراید از چرخه تولید به علت ایمنی پایین و آسیب‌پذیرترین
خودرو در تحقیق حاضر.

۵- اعمال مجازات‌های بازدارنده، ۷۰٪ سارقین دستگیر شده سابقه تکرار جرم دارند که دال بر غیر موثر و غیر بازدارنده بودن مجازات‌ها
دارد.

منابع

- ۱- جوادیان، (۱۳۸۸) رضا، محمدحسین احمدی، یوسف محمدی مقدم، عوامل مؤثر بر موفقیت گشت انتظامی در پیشگیری از سرقت
خودرو (مطالعه موردی: غرب تهران بزرگ)، فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی / سال اول / شماره چهارم،
- ۲- جوادیان، رضا، محمدحسین احمدی، یوسف محمدی مقدم (۱۳۸۸)، عوامل مؤثر بر موفقیت گشت انتظامی در پیشگیری از سرقت
خودرو (مطالعه موردی: غرب تهران بزرگ)، فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی / سال اول / شماره چهارم
- ۳- سیاح، احمد، فرهنگ جامع عربی، فارسی، ج اول، ذیل کلمه جرم.
- ۴- شامبیاتی، هوشنگ، (۱۳۸۴) حقوق جزای عمومی، تهران، نشر ژوبین، چاپ دوازدهم، ج اول،
- ۵- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۷۸). پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی، دو فصلنامه تحقیقات حقوقی، شماره ۲۵ و ۲۶،
- ۶- _____، (۱۳۸۳) تقریرات جرم‌شناسی، ج دوم، به کوشش شهرستان ابراهیمی
- ۷- کرایب، یان، (۱۳۸۱) نظریه اجتماعی مدرن (از پارسونز تا هابرماس)، مترجم عباس مخبر، تهران: آگه، چاپ اول،
- ۸- گسن، ریموند، (۱۳۷۶) روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل بزه‌کاری، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبادی، مجله حقوقی دانشکده
حقوق شهید بهشتی، شماره ۱۹ تا ۲۰
- ۹- صدیق سروستانی، رحمت اله (۱۳۸۶) آسیب شناسی اجتماعی چاپ سوم، تهران، انتشارات سمت.
- ۱۰- عمید، حسن، فرهنگ عمید، ج ۱، ذیل واژه.
- ۱۱- درستی، مجید (۱۳۸۸) عنوان منازعه در شهرستانستان بویراحمد فصلنامه آوای دنا شماره ۲۷ و ۲۸ یاسوج.
- ۱۲- محسنی تبریزی، علی رضا (۱۳۸۳) وندالیسم، تهران- انتشارات آن.
- ۱۳- محمدی، اسکندر، (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی گشت انتظام، ی پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشکده
علوم انتظامی
- ۱۴- محمد علی اردبیلی، (۱۳۸۶) حقوق جزای عمومی، چاپ پنجم، انتشارات میزان، تهران جلد نخست،
- ۱۵- محمدعلی حاجی، آسیب‌شناسی تربیت دینی، دانش‌نامه امام علی علیه‌السلام، زیر نظر علی‌اکبر رشاد، ج ۴،

۱۶- معین، محمد، فرهنگ فارسی، ج ۱، ذیل واژه.